

Najstarija hercegovačka kafana u Koritima je još 1928, kada je otvorena, neizostavan deo života meštana ovog kraja. Ispod poda postoji mala pećina u kojoj se pre modernih frižidera hladilo piće

Uz hercegovačke drumove znatiželjno oko i istraživačka duša naći će bezbroj priča, tragova, svedočanstava o vremenu, ljudima, navikama. Postoje tu spomenici, krajputaši, putokazi, građevine novijeg i starijeg datuma. A sastavni deo svih drumova, bili oni stari ili novi, prašnjavi ili moderni, svuda u svetu, pa i u kamenitoj i drevnoj Hercegovini, jesu i kafane, birtije, restorani i dućani. Ovo je priča o jednom od takvih mesta, o kafani u Koritima koja, uz put koji spaja Bileću i Gacko, radi punih osamdeset godina i koja je još od 1928, kada je otvorena, postala neizostavan deo života meštana ovog kraja. I ne samo meštana već i hiljada putnika koji su ili s namerom ili pukim slučajem za sve ovo vreme tu našli osveženje.

U kafani „Uskok” već četrdeset dve godine goste dočekuje i ispraća Novka Trklja, pa je to mesto i poznato upravo po ovoj stamenoj ženi. Obično Hercegovci kažu da idu „na piće kod Novke”. A Novka, iako već „troši” sedmu deceniju života gosteoš dočekuje i ispraća sa istim osmehom i gostoljubivošću. Pripoveda kako je njen svekar Tomo sa braćom 1921. počeo da zida kuću pored puta u kojoj su 1928. otvorili birtiju i dućan. Piće, vino i rakiju dovozili su u mehovima zapregom iz Konavala. Po tekstilnu robu i ostale potrepštine išlo se u Sarajevo gde su jevrejski trgovci radili „na veliko”. Pošiljka je železnicom stizala u Bileću, a onda bi se zaprežnim kolima dovozila do dućana. I danas porodica Trklja čuva stare „teftere” i trgovačke knjige iz vremena Kraljevine.

– Trgovina i kafana dobro su radili, tu se moglo naći svega što je trebalo ovom našem narodu. Sve je teklo dobro do 1941. godine kada su svekra Tomu i njegovog brata Đoku ustaše, zajedno sa još 132 Srbina iz Korita bacile u zloglasnu Korićku jamu. Tada je svekrrva Andja sa decom izbegla u Crnu Goru a kuća, kafana i radnja su opljačkane, priča Novka.

Ostavši sama sa decom, Andja nakon rata nastavlja porodični posao. Bila je to prva privatna kafana kojoj su tadašnje komunističke vlasti u Hercegovini izdale dozvolu za rad. Kada je stasao, sin Milan, po zanimanju vozač, nije pokazivao zanimanje da se prihvati kafedžijskog posla, ali je svekruvu nasledila tada devetnaestogodišnja snaja Novka. Od tada do danas kafana radi u istoj kući, na istom mestu, a i ambijent nije mnogo izmenjen. Zanimljivo je da ispod kafanskog poda postoji pećina manjih dimenzija u kojoj se pre postojanja modernih frižidera hladilo piće. Kažu ljubitelji kapljice, nijedan frižider ne može postići tako ugodnu temperaturu kakvo je bilo pivo ili vino rashlađeno u ovoj pećini.

Milan Trklja: Pivo se najbolje hlađi u ovoj pećini

– Ovde neki gosti dolaze već četrdeset godina i mnogi mi kažu da ne bi ni dolazili kada bih kafanu renovirala, ukrasila je u nekom modernom stilu. A nije ovo lak posao. Nije sve u tome da gostu donešete piće ili stavite tanjur pred njega, čoveku nekad treba pomoći, savet, prijateljska reč. Dešavalо se da gotovo i ne spavam, priča Novka Trklja.

Priseća se vremena velikih zima, kada bi putevi danima bili zavejani, a nije bilo moderne mehanizacije da ih očisti. Tada bi ne samo kafana već i cela kuća postala utočište za putnike, vozače, žene s decom koji bi se zatekli u putu.

U Novokino gostoprimstvo uverili su se mnogi putnici, a na listi njenih gostiju su i brojna poznata imena: pisci, poreklom Hercegovci, Momo Kapor i Radoslav Bratić, glumci Bata Živojinović,

Dragan Bjelorglić, pevačica Lepa Lukić. Miodrag Petrović Čkalja je sa porodicom redovno svraćao kada bi kroz Hercegovinu putovao u svoju vikendicu na moru. Bilo je i pomalo neobičnih poseta.

– Jednom je svratio meni nepoznat gospodin sa crnim „mercedesom”. Zatražio je jelo, ali je zamolio da mu točimo vino koje je sam poneo. Malo se raspitivao o selu i otišao. Nedugo potom stigla je milicija, pitali su me šta je pričao čovek koji je upravo otišao. Tek kasnije sam saznala da je to bio Aleksandar Ranković, priseća se Novka.

Inače, kaže, za svo vreme njenog rada policija je izuzetno retko u njenoj kafani morala da interveniše.

– Treba znati sa čovekom, čak i ako je popio malo više, uvek se može naći načina da se izbegne sukob, uverljiva je Novka koja i danas ne posustaje. Kaže, još ona mora biti ta koja će poslednja izaći i zatvoriti kafanu. A najveća nagrada za sav rad i trud su joj brojni pozdravi koje i danas prima iz svih krajeva bivše države, od Slovenije do Makedonije. Čak su joj i u vreme najtežih sukoba u Bosni i Hercegovini, radio-vezom njeni nekadašnji gosti Hrvati ili Bošnjaci slali pozdrave.

Novka žali za „stарим vremenima” kada su ljudi bili veseliji, raspoloženiji za druženje, pesmu. Sada svako nekud žuri i nema vremena ni za šta.

Iz stare kafane, ipak, i danas se često zaori hercegovačka „ganga”. Novka kaže, najlepše je kad se okupi dobro društvo pa se i zugusla, jer ona posebno voli gusle. Tako će biti dok još Novka radi. Jer, kako sama kaže, porodica, suprug i deca joj pomažu i podržavaju je, ali нико од њих nije zainteresovan da nastavi tradiciju najstarije hercegovačke kafane.

POLITIKA (Sanja Pešut)